

Carillon Tiel

Nieuwsbrief Vrienden van Carillon Tiel

Jaargang 4 nummer 1 maart 2024

Beste vrienden,

Deze nieuwsbrief staat in het teken van het 60-jarig jubileum van ons carillon dat we op 7 september samen met u gaan vieren. We plannen een gevarieerd programma rondom het carillon van 14:00 -15:30 bij de St. Maartenstoren. U ontvangt een uitnodiging en wij reserveren desgewenst een stoel voor u in ons "paviljoen".

Verder verzorgen wij weer een aantal optredens van beiaardier Wim Ruitenbeek bij speciale gelegenheden zoals Koningsdag, Bevrijdingsdag, Open Monumentendag, Sinterklaasintocht en rondom Kerst.

Dat kan alleen met uw steun en die van de Oudheidkamer! Als u dit jaar een extra bijdrage voor de jubileum manifestatie wilt doen vindt u onze gegevens onderaan elke pagina.

Het carillon bestaat 60 jaar!

Op 5 september 1964 werd de wederopbouw van Tiel symbolisch afgesloten met de ingebruikneming van het carillon in de Sint Maartenstoren met een bespeling door de eerste stadsbeiaardier Jan van Alphen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een forse aanslag gepleegd op de Sint Maartenskerk. Net als overal elders werden torenklokken door de Duitse bezetters geroofd om te worden omgesmolten voor de wapenindustrie. De kerk liep in 1944/45 zware oorlogsschade op door het geallieerd geschut vanaf de overkant van de Waal.

Tiel likte zijn wonden waarbij de hoogste prioriteit werd gelegd bij het lenigen van de enorme woningnood. Daarna werd een begin gemaakt met het herstellen en opbouwen van verwoeste monumentale gebouwen. In 1958 werd de herbouw van de Sint Maartenskerk opgepakt.

Stichting Carillon Tiel • Veertien Hond 24 • 4003 GK Tiel • 06 11 39 21 02
KvK 82240892 • NL64 RABO 0366 1903 93 • carillontiel@gmail.com

www.carillontiel.nl

Carillon Tiel

Op 5 september 1964 werd de kerk tijdens een plechtige en feestelijke eredienst weer in gebruik genomen.

De eerste bespeling van het carillon wordt beschouwd als de bekroning van de wederopbouw van de stad.

Het NTS-journaal (voorloper NOS) besteedde op 5 september 1964 aandacht aan deze eerste bespeling! Op de beelden zien en horen we Jan van Alphen die 'Wilt heden nu treden..' speelt.

Valerius schreef dit lied in 1597 ter gelegenheid van de overwinning op de Spaanse troepen in de slag bij Turnhout tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Vandaar dat dit lied na de Tweede Wereldoorlog veel is gebruikt en gekozen werd om de beiaard in gebruik te nemen.

De NTS-beelden zijn te zien op <https://www.carillontiel.nl/nieuws-1>

Beelden uit de NTS opnamen

Op de beelden is de verwoesting en het resultaat van het herstel van de St. Maartenskerk goed te zien.

Op zaterdagmiddag 7 september 2024 viert de Stichting Carillon Tiel het 60-jarig jubileum, met een concert door de huidige beiaardier Wim Ruitenbeek, met medewerking andere musici.

Op <https://www.carillontiel.nl/over-het-carillon> staat het artikel 'Boven Tiel rijst St Maarten, zinbeeld van 't verleden...' geschreven door Pierre van der Schaaf van de Oudheidkamer Tiel en Omstreken.

Stichting Carillon Tiel • Veertien Hond 24 • 4003 GK Tiel • 06 11 39 21 02
KvK 82240892 • NL64 RABO 0366 1903 93 • carillontiel@gmail.com

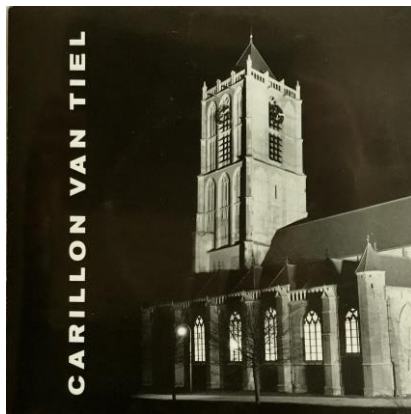

Carillon Tiel

Dit werd gepubliceerd in de Nieuwe Kroniek van juli 2014 naar aanleiding van het 50-jarig jubileum van het carillon. Daarin is de geschiedenis van de klokken en het carillon prachtig beschreven.

Bij de ingebruikname van het carillon in 1964 werd een grammofoonplaatje uitgegeven dat u op YouTube kunt beluisteren met de onderstaande link. Het 1^e nummer is het speciaal voor het Tielse carillon door Romke de Waard geschreven "Trouwe Sint Maarten".

<https://www.youtube.com/watch?v=bVIZqwDenKA&t=26s>

HET CARILLON VAN TIEL

Versul de St. Maartenstoren, weer eens voor vele eeuwen nepen zware luidklokken hun verblijfplaats hadden, kloeld sinds 1764 een wettelidend en uiterst zuiver klontempel, een toreninstrument dat door een gotskige heidre ro dadelijk tot het volksgene van de Nederlanden behooft. Deze beiaard bestaat uit 47 klokken, die tezamen een reeks van vier chromatische okteren vormen. De zwaarte klok met een gewicht van 2295 kg; het lichtste klokje 42 weegt nog slechts 1375 kg. Het totaalgewicht der klokken bedraagt niet minder dan 11.404 kg. De beiaard werd gegoten door Eibloot (klokkengieter te Aken N.B.).

Dit klontempel met zijn twee getuibeelde basen en met de uiterst subtiel en raplyke klanken van de kleine klokjes is bij uitstek geschikt om de St. Maartenstoren tot een werkelijk zingende toren te maken: met melodieën van ernstige aard die hun kundmannen vinden in de donkere tonen der bas-klokken of met wijze luidig en zwerig, ornant door de luiding der hogere tonen.

Reeds dt alfa is ook de herinnering aan het oude klokspel bevestigd geboren in de Salvatoriklok, die met een gewicht van 2410 kg in 1552 door Jan Moor gegoten werd. Nieuwe klanken zijn daar echter aan toegevoegd, want drie carillontklokken met gewichten van 1150, 816 en 695 kg vervullen breeds de laatste van luidklok. Tzamen met de oude klok vormen zij het melodisch geluk chl - el - fist - at, respectievelijk de „Schabot“, de „Maarten“, de „Tiel“ en de „Ghevee“.

Mogen de Tielse klokken klanken, nu en na eeuwen, tot vroegde van inwoners en passanten!

De beiaardconcert wordt U aangeboden door het gemeentebestuur van Tiel

Zijde 1 Beiaardier: Jan van Alphen

1. Trouwe Sint Maarten **1^e nummer** door Romke de Waard
Beiaardier: Romke de Waard
De beiaardconcert wordt u aangeboden in het kader van de 50-jarige jubileum van de beiaard van Tiel.

2. Allegro **2^e nummer** door Romke de Waard
Beiaardier: Romke de Waard
De beiaardconcert wordt u aangeboden in het kader van de 50-jarige jubileum van de beiaard van Tiel.

3. Will hebben nu treden **3^e nummer** door Romke de Waard
Beiaardier: Romke de Waard
De beiaardconcert wordt u aangeboden in het kader van de 50-jarige jubileum van de beiaard van Tiel.

Zijde 2 Beiaardier: Joop van der Ende

1. Trouwe Sint Maarten **1^e nummer** door Romke de Waard
Beiaardier: Romke de Waard
De beiaardconcert wordt u aangeboden in het kader van de 50-jarige jubileum van de beiaard van Tiel.

2. Korrel „Middelguld“ **2^e nummer** door Romke de Waard
Beiaardier: Romke de Waard
De beiaardconcert wordt u aangeboden in het kader van de 50-jarige jubileum van de beiaard van Tiel.

Ok al neemt men niet aan, dat Tiel het Thyle is van de Christus wederdingeren Pytheas, die omtrent 130 voor Christus de onherbergzame noordelijke streken bezocht en ook al neemt men niet aan dat Broun in het jaar 9 voor Christus zijn expeditie tegen de Friezen in Tiel gemaakte, evenals zijn vader Dominicus vijf en twintig jaar later, ook al neemt men zelfs niet aan, dat Claudius (gegensig Julius) Civilis venust Tiel de Betelre opsticht van het jaar 70 hadde, voor de opmerkelijke ouderdom van Tiel is ieder het eens. Een der eerste plaatsen van om land, voor een Christelijke bederfplaats is gesticht, werd het onder de Karolingen Rijkhof met Rijkhof, en na de val van Dorestad handelskoren van balenken, een der voornaamste overblijfselen in West-Europa, eeuwenlang lid van het Hansa-verbond. In de 19^e van de Republiek bleef stad van het kwartier van Nijmegen, markt- en centrumplaats voor wijde omgeving. Tiel was dit vroeger. Tiel is dit nog steeds en zit haar oude regionale betekenis als handels- en verkeercentrum, als middelpunt van cultuur, van dienstverlening en van onderwijs, steeds groeien. Doormast is het, gelogen naar het Amsterdam - Rijnkanaal in de Waal uitmond, een belangrijke industrieel centrum met bedrijven van nationale betekenis. Voornop de lichte metaalindustrie (Bijna alle Nederlandse firmen voornoppen zijn in Tiel verwardigd); vlakglas (de enige fabriek in Nederland); vruchtencousoorten; verschillende chemische fabrieken; confection; maubell.

Tiel is Tiel — met nauwe omgeving — inderdaad drakle industrie en handel met prettige woonstad, midden in het groene hart van Nederland, en alle handig, met men een gezellige stad kan wonen, met veel parken en veel bloemen.

Onderst toemomende industrialisatie, ondanks aanmerkelijke bevolkinggroei in de komende jaren, stelt Tiel het op prijs de laatste veld alles te behouden.

Bijna de gehele stad werd in de oorlog verwoest. De Sint Maartenstoren kon na grondige restauratie op 3 september 1964 — twintig jaar na de bevrijding — weer in gebruik worden genomen. Bij die gelegenheid kloeld ook voor het eerst het carillon, symbool van de volloofde wederopbouw na de oorlog, symbool van de vernieuwing van een oude, zich steeds verjongende stad.

We zullen bij onze jubileumviering op zaterdagmiddag 7 september zeker ook aandacht besteden aan dit lied!

Stichting Carillon Tiel • Veertien Hond 24 • 4003 GK Tiel • 06 11 39 21 02
KvK 82240892 • NL64 RABO 0366 1903 93 • carillontiel@gmail.com